

STOCKHOLMSKÄLLAN

► LÄS MER OM DET GAMLA STOCKHOLM PÅ STOCKHOLMSKÄLLAN: www.stockholmskallan.se

Sommarnöjen för alla tider

■ ■ Vi kanske inte tänker på det, men när vi stadsbor såhär i sommartider flyr storstaden för ett liv på landet fullföljer vi en mycket gammal tradition.

Text: Carina Ferlatti

Stockholm hade malmarna i alla tider varit mer eller mindre bebyggda. I ett privilegiebrev från 1630-talet stadgades villkoren för att få anlägga en malmgård. Här släppte adeln ut sina kreatur på bete, men gårdarna fungerade också som en tillflykt från det osunda livet i den trånga och smutsiga staden.

En bit in på 1800-talet förlorade malmgårdarna sin funktion som rekreationsbas. Borgarklassen började nära en längtan till en tillvaro vid vattnet sommardag. Man höll sig till en början nära staden. Populära ställen för sommarvistelse var Djurgården, Essingeöarna, Reimersholme och Ulriksdal. Fjäderholmarna betraktades som den yttersta utposten. Under de två sista decennierna på 1800-talet blev man djävare. Vaxholm, Skurusundet och Dalarö blev populära orter för den årliga sommarvistelsen när ångbåtstrafiken kom i gång på allvar.

Men alla de ”veckoträlar” som inte hade möjlighet att fly staden under sommaren, de som endast hade söndagen fri, vad kunde dessa hitta på att göra sommardag? Författaren Claes Lundin beskriver hur det kunde gå till på 1840-talet när två hantverkarfamiljer slår sig ihop om en roddarmadame för en söndagsutflykt. Man, hustru, barn, pigor

och drängar ger sig tillsammans ut på vattnet utlämnade åt roddarmadamen yrkesskicklighet. Halvvägs ut görs ett stopp vid en sjökrog innan man fortsätter till slutdestinationen, en idyllisk udde. Där äter och dricker man gott och roar sig med att sjunga populära visor.

För landkrabborna var det Hagaparken eller Djurgåden som lockade. På den senare kunde man gå till Blå porten och inta deras riksbekanta abborrspecialitet eller ta ett glas punsch hos Carlmarks. På Djurgårdsteatern spelade man pjäser med titlar som ”Sufflörens recept” och ”Giftemål efter trumma”.

Några som fick ta del av lite hälsosamt badliv om sommaren var stadens medellösa barn. De skickades av välgörare till sommarkollo där de fick äta upp sig och andas frisk luft.

Enligt Lundin var roddidrotten på tillbakagång till förmån för ”velocipedriditen”, det vill säga cykelåkning. Segling var också populärt men tyvärr var segelkunskapen dålig och tillsammans med riktig alkoholkonsumtion skördade seglingen dödsoffer varje vecka under sommarmånaderna. Kanske har våra sommarnöjen inte förändrats så mycket trots allt?

LÄNGTAN TILL LANDET. Sommarvillorna i Augustendal lockade många sommarsugna stockholmare på 1800-talets slut. När ångbåtstrafiken kom i gång blev även Saltsjöbaden ett hett mål. ILLUSTRATION: OTTO AUGUST MANKELL

” Fjäderholmarna betraktades som den yttersta utposten.

